

Posudok k diplomovej práci:

Systéme de la Mode R. Bartha: problém aplikovateľnosti a kritika modelu

Bc. Petra Lorencová

Na katedre EKS nevzniká mnoho kvalitných prác na poli semiotiky módy a už vobec nie na všeobecnejšom poli prísnej semiológie. Preto je nutné hneď v úvode vyzdvihnúť odvahu autorky predloženej diplomovej práce kriticky preštudovať, zhodnotiť a zamyslieť sa nad aktuálnosťou a použiteľnosťou jedného z napríkladnejších a zároveň kontroverzných modelov skúmania semiotických kódov sformulovaných v *Systéme de la Mode*. Sám Roland Barthes priznáva, že pri písaní daného diela bol v zajatí „euforickej túžby po vedeckosti“ a že potom, čo sa semiotická metodológia zdala byť raz a navždy etablovaná, veril, že je na čase a na mieste konštruovať semiotiky jednotlivých systémov (odevu, jedla, naratívu atď.). Toto presvedčenie sa už v čase publikácie *Systéme de la Mode* ukázalo ako naivné a čiastočne anachronické.

Nielenže sa autorka odvážila k spracovaniu tohoto, podľa viacerých, „ťažko stráviteľného“ diela a kritických ohlasov, ktoré vyvolalo, ale zvládla to navyše na vysokej úrovni: štruktúrovane a jasne vymedzuje tému a ciele práce, starostlivo sleduje Barthovu argumentačnú líniu a trpezlivo vysvetľuje jednotlivé pojmy a systémy. Svoju kritickú úvahu dopĺňa o rozsiahlejšie analýzy konceptov (koncept „čtení“, „text a obraz“, „figuralita“, „rétorika“ ...) a súvisiacich tém (módna fotografia, reprezentácia ženy, tlačené médiá vs digitálne médiá, atď.), ktoré konfrontuje s názormi a analýzami iných autorov, či už kritikov alebo obdivovateľov (Rodovick, Culler, Marcelli, Todorov, Shaw...). Sympatická je autorkina snaha zúročiť diela, ktoré takpovediac sprevádzali jej štúdium na tejto katedre a vhodne ich uplatniť pri diskutovaných konceptoch (Lévy, Deleuze, WJT Mitchell, Klinkenberg...). Snaha uplatniť Barthov systém „verbalizovanej módy“ na konkrétne príklady súčasných módných magazínov sa očakávateľne nenaplnuje – sama autorka v priebehu i v závere práce vyjadruje a uznáva pochybnosti (s. 25, 71), ktoré takýto projekt vyvolával už v kritikoch daného diela (Culler, Pettit, Jackson na s. 31-33). Príklady aplikácie Barthových pojmov sa tak obmedzujú iba na čiastkové problémy, ktorými autorka oživuje text diplomovej práce. Napriek tomu, že prijíma odmietavé stanoviská Barthových kritikov, nepodlieha ich „sarkazmu“ (Barthove analýzy urobia dojem, podľa L. Jacksona,

leda na priaznivcov hĺbkového štúdia semiotických kódov, s. 31). Štylistická vecnosť, ktorou sa vyznačuje celok textu umožňuje autorke zachovať si zdravý odstup do takej miery až je čitateľovi ľúto, že sa v texte nedopátra ozajstného postoja – obdivného, alebo odmietavého – voči skúmanému dielu.

Malé nedostatky pritom neznižujú vysoký štandard predloženej práce: nie je jasne vysvetlená obsiahla a nesúvisiaca podkapitola venovaná poetike J. Cullera (s. 63-5), ďalej M.L. Shaw je autorka nie autor, označujúce odkazuje k označovanému (a nie k „nemennému označujúcemu“, s. 66) a konečne preklep/jazykový lapsus Barthova „terória“ matice (s. 67) vo finále pôsobí nechcene príznačne a osviežujúco.

Diplomová práca Bc. P. Lorencovej patrí k tomu najkvalitnejšiemu zo študentskej EKS „produkcie“ a môže byť smelo doporučená ako referencia iným študentom zaoberajúcim sa semiológiou, príp. semiotikou módy. Určite ju doporučujem k obhajobe a navrhujem známku 1.

5.2.2015

Mgr. R. Šafaříková, PhD.